

Negotiating Heresy. The Reception of Origen in Jerome's Eschatological Thought

Populärvetenskapligt abstract

Den tidigkristne asketiske författaren Hieronymus av Stridon (347-419/20) är framför allt känd för de kontroverser han var inblandad i. Han har blivit ihågkommen som en ihärdig försvarare av ortodox kristen lära gentemot heresier. Vad som ofta glöms bort är att denne försvarare av ortodoxi själv ofta var anklagad för heresi, det vill säga, för att uttrycka idéer som inte var renlärliga. Hieronymus polemik mot heretiker kan i många fall förstås som ett försvar av hans egen renlärlighet.

Under den första origenistiska kontroversen blev Hieronymus anklagad för att ha uttryckt heretiska idéer härrörande från den alexandrinske teologen Origenes (185-253/54). Origenes ortodoxi hade blivit ifrågasatt av biskopen Epiphanius av Salamis, vilket lett till en splittring mellan denne och biskopen Johannes av Jerusalem, som av Epiphanius misstänktes vara origenist. Under kontroversen kom Hieronymus att stödja Epiphanius, men på grund av att han varit djupt influerad av Origenes under sin tidigare karriär, kom han själv att utpekas som origenist. Detta föranledde en omfattande heresiologisk produktion från hans sida: I traktater, brev och bibelkommentarer angrep han idéer hos Origenes som han ansåg vara heretiska, och uttryckte sina egna idéer i motsättning till dessa. Framför allt gällde det frågor om eskatologi, så som de dödas uppståndelse och den eviga frälsningen.

I forskningen om Hieronymus deltagande i den origenistiska kontroversen har man hävdad att han gjorde en helomvändning i sin relation till Origenes, det vill säga, från att ha varit djupt influerad och alltigenom positivt inställd till Origenes, kom han att fullständigt förkasta dennes teologi. Hans identitet som "anti-origenist" efter kontroversens början har tagits för given. Min avhandling ifrågasätter denna rekonstruktion genom att argumentera för att även om Hieronymus särskilt attackerade Origenes eskatologiska idéer, kan man finna ett fortsatt beroende av Origenes i hans egen syn på uppståndelsen, rening och straff efter döden, och frälsningen. Genom att analysera de retoriska strategier som Hieronymus använde sig av i polemiken mot Origenes, genom vilka han förstorade skillnaderna mellan sig själv och den alexandrinske teologen, försöker jag att ge en nyanserad bild av Hieronymus mycket komplexa förhållningssätt till Origenes, ett förhållningssätt som innebar både godkännande och förkastande. Jag argumenterar för att Hieronymus polemik har bidragit till bilden av honom som försvarare av "ortodoxi" och i synnerhet som "anti-origenist", och att denna bild inneburit att hans fortsatta reception av Origenes blivit förbisedd.